Våra Oodes-arter *(Col. Carabidae)*.

(Med 6 fig. i texten).

Av

THURE PALM.

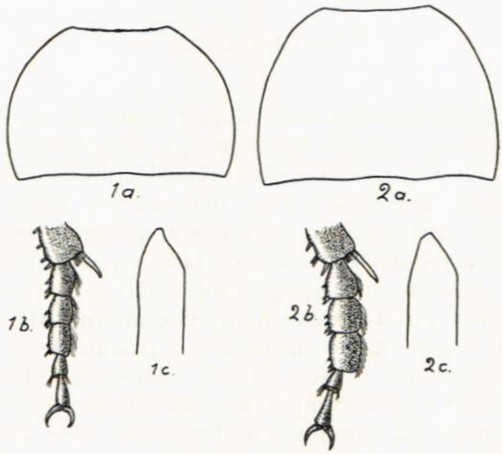
Utmärkande för arterna inom släktet *Oodes* är, att de förekomma på sumpiga ställen, särskilt gyttjiga sjö- och flodstränder med rik vegetation av bl. a. vass. Till den svenska faunan har sedan länge räknats två arter, *helopioides* Fbr. och *gracilis* Villa, av vilka den förstnämnda är rätt vanlig i södra och mellersta Sverige upp till de sydliga delarna av Gästrikland, Dalarna och Värmland. Den andra arten, *gracilis*, är enligt Grill känd genom ett fynd av J. Sahlberg år 1863 vid Bellevue nära Stockholm. Men sedan dröjde det ända till 1922, innan arten ånyo påträffades. En finländsk entomolog, nuvarande rektor Håkan Lindberg, Helsingfors, fann nämligen då, åter i grannskapet av Stockholm, den 6 augusti två exemplar av arten på gungfly vid Långsjön nära Huddinge.

Oodes gracilis har därför med skäl kunnat anses som ytterst sällsynt hos oss, ej minst med hänsyn därtill, att otaliga *Oodes*-lokaler under senare år inventerats, utan att det lyckats någon återfinna *gracilis*. Denna arts huvudutbredningsområde angives vara södra Mellaneuropa och Medelhavsområdet; i Tyskland är den endast känd från Rosenberg i Ostpreussen, och från Danmark, Norge och Finland föreligga icke några fynd.

Det var därför ej utan en viss överraskning som jag den 15 maj 1937 stötte på talrika exemplar av arten vid Sörfjärden väster om Strängnäs, varest den levde på gyttjebotten vid en grund, vegetationsrik insjövik tillsammans med den där ytterst vanliga *Odacantha melanura* L., *Agonum*-arter (varibland *lugens* Dftsch. allmän), *Bembidion dentellum* Thunb. och *transparens* Gebl., *Blethisa multipunctata* L., *Europhilus*-arter, *Demetrias imperialis* Germ. (1 ex.) och en stor mängd andra sumpdjur. Vid fångsttillfället kom jag tyvärr ej att tänka på, att *Oodes*-arten kunde vara *gracilis*, varför endast ett dussin exemplar tillvaratogos. Dessa äro emellertid alla *gracilis*, varför det synes som om endast denna art skulle funnits på platsen. På det i solvärmen liksom jäsande strandslammet hade

Oodes-exemplaren dolt sig under ilanddrivna vass- och lövsträngar, men förekommo också i de gungflyartade ansamlingar av samma material, som lågo ett stycke ut i vattnet och där genomväxts av den spirande örtvegetationen. Stranden var en typisk *Oodes helopioides*-lokal, en sådan mellansvensk insjöstrand, där det under solvarma vår- och försommardagar brukar sjuda av insektliv.

Ur djurgeografisk synpunkt äro de tre ovannämnda fynden intressanta, enär de tyda på att *Oodes gracilis* skulle tillhöra den grupp av skalbaggar, som hos oss har sin huvudsakliga nuvarande

1. *Oodes gracilis* Villa. — 2. *O. helopioides* Fbr. — a. Halsskölden. — b. Högra framtarsen hos ♂. — c. Penisspetsen ovanifrån. (Auctor del.).

utbredning i Mälardalen. Andra arter tillhörande samma grupp äro exv. *Agonum lugens* Dftsch., *Badister unipustulatus* Bon., *Chlaenius tristis* Schall. och *Demetrias imperialis* Germ. Gemensamt för dem alla är, att de äro värmeälskande, och sannolikt är det de gynnsamma klimatiska förhållandena i Mälardalen (i förening med bibehållandet av passande lokaler i övrigt), som är en av orsakerna till deras fortlevnad där.

Genom det tillbuds stående, ganska rikliga materialet av såväl *Oodes gracilis* som *helopioides* har det varit möjligt att närmare studera arterna och bedöma de i handböckerna upptagna skiljemärkena mellan dem. Reitters artbeskrivningar (Fauna Germanica. I.) äro ej uttömmande och ej heller fullt pålitliga på grund av variationen hos vissa däri angivna artskiljande karaktärer, såsom kroppsformen och färgen. Dock torde, såsom Reitter också säger, skulpturen hos bakbröstets sidoplåtar konstant vara olika hos arterna.

Hos *helopioides* äro plåtarna tydligt punkterade, medan hos *gracilis* blott en antydan till punktur finnes. Den av Ganglbauer (Die Käfer von Mitteleuropa. I.) framhållna skillnaden i halssköldens form torde också hålla streck. Hos *gracilis* äro thoraxsidorna starkare rundade och med föga bakåt utdragna bakhörn (fig. 1 a, 2 a). Någon variation i fråga om halsskoldformen finnes dock hos båda arterna. Säkrast skiljas arterna på hanens framtarser, som äro betydligt starkare utvidgade hos *helopioides* än *gracilis* (fig. 2 b, 1 b). Hos den förra arten är 3:dje tarsleden ungefär dubbelt så bred som 4:de (12: 6), hos den senare föga bredare än 4:de (8: 6). Även de hanliga genitalorganen förete olikheter hos arterna (fig. 1 c, 2 c).